

Procés de creixement (1950-1964)

Si al cens de 1950 hi havia censades 590 persones en refugis i 412 al barri, el transcurs del temps marcaria l'evolució d'aquestes dades de la manera següent: Any 1955, n'hi havia 700 al barri i 150 als refugis i l'any 1960, els refugis, pràcticament havien desaparegut del cens. Aquesta trajectòria significà que el creixement del barri en aquells 10 anys es va fer a partir d'unes famílies molt humils i amb pocs recursos, ajuntant-se en molts casos unes quantes famílies en una planta baixa, en un pis i, fins i tot, en un parell d'habitacions.

La majoria dels habitatges que s'hi van construir ja no contemplaven l'hort familiar, i ja filaven més prim pel que feia als metres quadrats. Ja es començaren a construir cases de dues plantes d'una manera familiar, quasi artesanal, durant els caps de setmana, a hores lliures, etc. La majoria s'habitaren abans de ser acabades i, en alguns casos, els acabats definitius (façanes exteriors, escales, etc.), restaren sense fer durant molts anys.

Aquestes edificacions, fins el 1955, es van fer fonamentalment, a la part central del barri, omplint els solars de la urbanització que ja s'havia projectat uns anys abans.

Foto 12. Cruïlla del carrer de Sanfeliu, carrer de Rubidí i carrer Alt
Arxiu Municipal. AMHLAFO151950 /a.Company Fotògraf /d.germans Company Prats

A partir de l'any 1955, es començaren a obrir nous carrers totalment deshabitats fins aleshores, com són els carrers del Rubidí i de l'Estronci, que acolliren un gruix important de població immigrada, la qual, continuant la tònica anterior, construí els seus propis habitatges.

Foto 13. Construcció del carrer de Rubidí, 4. Any 1958
Arxiu Municipal. AMHL_101_C411_1958_00810_0001_FOTO

L'any 1960, l'estructura dels carrers del barri ja va prendre la forma actual, només li mancà la prolongació cap a Cornellà dels carrers de Miralta i de l'Emigrant, i la prolongació del carrer de l'Estronci fins a Esplugues. També li faltava el passatge Lluçà i la Urbanització del Canyet. En aquest any es començà a edificar el carrer del Tel·luri.

Foto 14. Carrer de l'Emigrant. /a. Grup Foto Viva

L'assentament dels nous residents no va ser difícil, va ser un procés lent i controlat, afavorit per les relacions internes que necessàriament s'anaven establint. La distància respecte d'un altre nucli de població i les traves físiques del barri van fer possible que es desenvolupessin els comerços existents i que se n'obriessin de nous.

Quan ens trobem els que érem infants en aquella època encara recordem, amb certa nostàlgia, que a les tardes dels diumenges ens concentràvem al bar del carrer de Cornellà a veure la televisió (a les cases no en teníem), ja que ens organitzaven les fileres de cadires en tot el local com si d'una platea de cinema es tractés. Veure Rin-Tin-Tin col·lectivament era tota una festa setmanal. Però si amb això no n'hi hagués prou, també al carrer de Cornellà, algunes nits d'estiu venia un projecionista ambulant amb una màquina de cinema i una pantalla gegant per projectar-nos una de les pel·lícules de l'època. Tots ens havíem de dur la cadira de casa i a la mitja part, la majoria compràvem les tires de números per participar en la rifa que organitzava el projecionista. També recordem el matalasser (Sr. Sedó) que, al carrer, davant les cases, desfeien els matalassos i amb les vares corresponents cardaven la llana i els tornaven a cosir. També passava l'esmolet, el sereno, el repartidor de gel a domicili (a les cases no hi havia neveres elèctriques), l'escombriaire, amb carro de cavalls i el so característic de la seva trompeta, el carro de l'alfals, el senyor que, amb una motoreta i un portapaquets adaptat, transportava una de les primeres rentadores de turbina que llogava per hores a les cases. També passava el venedor dels cucuruxos del "Rico Coqui" i fins i tot, els músics ambulants fent ballar la cabra. També hi havia llevadora, la senyora Rosa, que va assistir bona part dels naixements del barri; modista, la senyora Adelina que a més de confeccionar i arranjat la roba, ensenyava a cosir a les dones que li demanaven; tampoc hi faltava la cosidora dels punts a les mitges, la senyora Neus. També hi havia lleteria, la senyora Trini, el sabater, el Sr. Mas i quatre botigues: la del carrer de Valeta amb l'Avinguda de l'Electricitat, la de la gallega al carrer de Cornellà, la de la Carmen al carrer de Sanfeliu cantonada amb el del Poeta Llobart i la del Chumillas al carrer Alt, 1. També hi havia una carnisseria al carrer de Sanfeliu i el forn de pa al carrer del Poeta Llobart. Pot semblar poc transcendent fer esment a aquestes anècdotes, però són records molt lligats a l'imaginari de totes les persones que els vam viure en aquella època i ja denoten l'existència d'una comunitat social interconnectada.

Cal tenir en compte també que en l'època de la recol·lecció de la cirera, moltes mestresses de casa es trobaven al camp dels cirerers, contractades pel propietari de la plantació, fent la collita de les cireres. Era un nou punt de trobada i de relació entre persones del barri, que es repetia any rere any.

Foto 15. Una part del camp dels cirerers, amb Sant Ildefons al fons /a. Grup Foto Viva

Una altra arrel de vida associativa es va començar a articular l'any 1959 a l'entorn de l'esport, concretament del futbol. El primer club va començar amb el nom **Club Deportivo La Plana** i, formalment, es va domiciliar al carrer del Rubidí, 17, l'habitatge del José Ortiz «Kiki», el promotor de l'entitat. Així es constituïa l'equip format majoritàriament per joves del barri. El promotor ja jugava al Club Deportivo La Plana a Esplugues i va aconseguir que la junta d'aquella entitat acceptés inscriure a la Federació de Futbol, dos equips amateurs: el grup A amb els jugadors d'Esplugues i el grup B amb els jugadors del barri que també jugarien al barri. El primer camp de futbol on actualment hi ha a la parada del metro es va condicionar amb els jugadors, amb els promotors del club i amb d'altres persones del barri que hi van col·laborar. Mentrestant, Els més petits, del futbol infantil i juvenil, s'organitzaven sota el nom de «Peña Kiki», tal com consta en el programa de la Festa Major de l'any 68. Ell, el Kiki, juntament amb el Rafael García (senyor Rafael), van impulsar tots els equips de futbol en aquella època. No hi havia nen o jove al barri que volgués jugar al futbol, que no passés per ells.

Foto 16. El Kiki i el Rafael flanquejant un equip d'infantils. Fons documental de l'autor

L'aïllament del barri, i l'existència de tots aquests serveis descrits fins ara, juntament amb l'incipient comerç intern afavoriren que a finals dels cinquanta i primers dels 60 els veïns i les veïnes es coneguessin gairebé tots. Es van començar a establir relacions entre els de dalt, els del mig i els de baix. **El barri es començà a contemplar com a una unitat**, encara que allò que dèiem de la divisió psicològica, romandria, encara, durant molts més anys.

Quan començà a adquirir una certa maduresa com a barri, l'any 1961 es va posar en marxa **l'Escola Sanfeliu**, la primera escola, de la senyoreta Nuri i del senyor Jordi, i també, entre el 62 i el 63, s'instal·là al barri la primera consulta d'un metge privat (doctor Sopena) al carrer de Sanfeliu, 87. Ambdues novetats es poden considerar com a primícia de l'etapa de desenvolupament social, econòmic i cultural, següent.

Fins ara hem estat parlant del creixement del barri a nivell de població i a nivell territorial. També hem parlat de la seva urbanització, entenent-la com l'edificació de solars per a habitatges; no parlem d'infraestructures públiques, de clavegueres, d'asfaltat de carrers, etc.

En aquells anys, la majoria de les cases tenien pous morts, moltes no tenien ni la instal·lació d'aigua corrent i l'enllumenat públic era encara molt deficitari. A més, els accessos al barri eren extremadament complicats.

Aquesta situació va començar a generar una consciència de marginació del barri i dels seus habitants en relació amb la resta de la ciutat. No obstant això, la situació política del moment, la repressió del règim, la gran quantitat d'hores extraordinàries que es feien i la necessitat d'estabilitat després dels esforços per a construir i adquirir la casa, van impossibilitar que aquesta consciència s'exterioritzés públicament i que tingués repercussions socials.

Els anys 60 i, més concretament el 1965, s'inicià una nova etapa en el procés de desenvolupament del barri. Els cinc primers anys d'aquella dècada, significaren una continuïtat de creixement de l'època anterior. Es van anar ocupant els solars d'una manera desordenada, construint-hi edificis unifamiliars o de dues plantes, amb mancances de tota mena i amb poquíssims recursos. Tampoc no arribaren els serveis públics en aquells cinc anys, a excepció del clavegueram i pavimentació del carrer de la Riera del Canyet que, fins llavors, durant els dies de pluja, resultava absolutament intransitable.